

**Verkennd onderzoek Flora- en
faunawet Herontwikkeling
Boddenkamp
Gemeente Enschede**

Definitief

Opdrachtgever:

Gemeente Enschede
Postbus 20
7500 AA Enschede

Opdrachtnemer:

Eelerwoude B.V.
Mossendamsdwarsweg 3
7472 DB Goor
Tel.: 0547 263515 Fax: 2547-263315
e-mail: info@eelerwoude.nl
<http://www.eelerwoude.nl>

Project nr. 4371

<i>Opgesteld door</i>	<i>Gecontroleerd</i>	<i>Datum</i>
G. Lubbers	S. Boekhout	12 juli 2010

INHOUD

1.	HUIDIGE SITUATIE EN PLANVORMING.....	1
1.1	Aanleiding en doel.....	1
1.2	Ligging en begrenzing onderzoeksgebied.....	1
1.3	Flora- en faunawet beschermt flora en fauna.....	1
1.4	Ruimtelijke ontwikkelingen.....	2
2.	ONDERZOEKSRESULTATEN EN ANALYSE	4
2.1	Methode.....	4
2.2	Flora en vegetatie.....	4
2.3	Vogels.....	4
2.4	Vleermuizen en overige zoogdieren.....	4
2.5	Amfibieën.....	5
2.6	Overige beschermde soorten.....	5
3.	EFFECTENBEOORDELING, CONCLUSIES EN ADVIES	6
3.1	Vooraf algemene en licht beschermde soorten in het plangebied aanwezig.....	6
3.2	Nader onderzoek noodzakelijk naar vleermuizen, steenmarter, huismus en gierzwaluw.....	7
3.3	Afbakening	7

LITERATUUR

BIJLAGEN

1. HUIDIGE SITUATIE EN PLANVORMING

1.1 Aanleiding en doel

In april 2010 is in opdracht van de gemeente Enschede een verkennend onderzoek ('Quick-scan') uitgevoerd in het kader van de Flora- en faunawet voor de projectlocatie Boddenkamp in Enschede (figuur 1). Het onderzoek is noodzakelijk in verband met de voorgenomen ruimtelijke ontwikkelingen hier.

Doel van het onderzoek is om een beeld te krijgen van de aanwezige beschermde soorten, om aan de hand hiervan uitspraken te doen over de (mogelijke) effecten van de voorgenomen plannen en de eventueel noodzakelijke vervolgstappen.

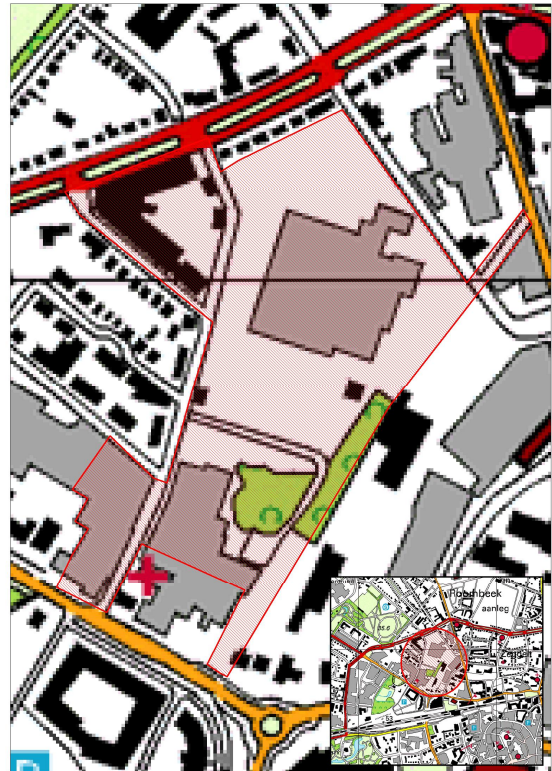
Ten behoeve van het onderzoek is het projectgebied op 2 april 2010 overdag bezocht.

1.2 Ligging en begrenzing onderzoeksgebied

Het projectgebied ligt in het centrum van Enschede en bestaat uit een braakliggend terrein, een voormalige gemeentewerf, de Ambachtsschool en enkele woningen en (voormalige) bedrijfsgebouwen. Het onderzoek heeft betrekking op het in figuur 1 rood gearceerde gebied. Opgaande beplanting is in hoofdzaak beperkt tot de omgeving van de voormalige gemeentewerf. Grote delen van het plangebied wordt verlicht door straatverlichting, met uitzondering van de bosrijke omgeving van de voormalige gemeentewerf centraal in het plangebied.

1.3 Flora- en faunawet beschermt flora en fauna

Elke ruimtelijke ontwikkeling of inrichting moet worden getoetst aan de Flora- en faunawet. De Flora- en faunawet voorziet in de bescherming van een aantal inheemse planten- en diersoorten en gaat hierbij uit van het 'nee, tenzij'-beginsel. Centraal hierbij staat de

Figuur 1. Ligging en begrenzing projectgebied Boddenkamp (rode arcering). De inzet geeft de ligging van het projectgebied in het centrum van Enschede weer (rode cirkel).

zorgplicht. De zorgplicht houdt in dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende planten en dieren en hun leefomgeving.

De Flora- en faunawet hanteert een driedeling in beschermingscategorieën:

1. tabel 1-soorten: de meest algemene soorten waarvoor een vrijstellingsregeling geldt bij ruimtelijke ontwikkelingen. Dit betekent dat voor deze soorten geen ontheffing hoeft te worden aangevraagd.
2. tabel 3-soorten: strikt beschermde soorten: de Habitatrichtlijnsoorten en een selectie van de zwaardere categorieën van de Rode Lijst.
3. tabel 2-soorten: een tussencategorie, de resterende beschermde soorten. Hiervoor geldt een vrijstelling wanneer wordt gehandeld volgens een goedgekeurde gedragscode. In andere gevallen kan voor deze soorten een ontheffing noodzakelijk zijn.

Vogels nemen in de Flora- en faunawet een bijzondere positie in. Vogels worden tijdens het broedseizoen beschermd door de Flora- en faunawet. Voor het aantasten van broedende vogels geldt een zware toets vergelijkbaar met tabel 3-soorten. Daarnaast zijn voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van een aantal vogelsoorten jaarrond beschermd (mits niet definitief verlaten). Het betreft nesten van boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, havik, huismus, kerkuil, oehoe, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil, wespendif en zwarte wouw.

Voor een nadere toelichting op de Flora- en faunawet wordt verwezen naar de bijlagen.

1.4 Ruimtelijke ontwikkelingen

Binnen het plangebied vindt woningbouw plaats. De exacte plannen zijn op dit moment nog niet bekend. Aangenomen wordt daarom dat alle aanwezige bebouwing (met uitzondering van de Ambachtsschool) wordt gesloopt en dat aanwezige beplanting wordt gekapt. Het voormalige bedrijfsterrein van Connexion/TET met plat dak ten noorden van de gemeentewerf, alsook de omliggende parkeerterreinen en bijgebouwen, waren ten tijde van het uitvoeren van deze quick-scan reeds gesloopt. Het terrein hier bestond uit een braakliggend, zandig perceel. Ook de gebouwen op en rond de voormalige

Foto's 1 t/m 4. Overzicht projectgebied (situatie april 2010).

gemeentewerf (nog zichtbaar ter hoogte van het bosje in figuur 1) waren tijdens het veldonderzoek niet meer aanwezig. De Ambachtsschool wordt niet gesloopt, maar gerenoveerd en krijgt mogelijk een nieuwe functie.

2.**ONDERZOEKSRESULTATEN EN ANALYSE****2.1 Methode**

Het projectgebied is op 2 april 2010 (overdag) bezocht. Het veldbezoek was verkennend van aard, waarbij aan de hand van aanwezige terreintypen het voorkomen van beschermde planten- en diersoorten is bepaald dan wel ingeschat.

Naast de informatie die verkregen is met het veldbezoek is gebruik gemaakt van informatie uit literatuurbronnen (verspreidingsatlassen etc.) en onze gebiedskennis naar aanleiding van tientallen flora- en faunaonderzoeken in en rond Enschede. Uit de directe omgeving van het plangebied Boddenkamp zijn ons overigens geen specifieke onderzoeksgegevens over flora en fauna bekend.

2.2 Flora en vegetatie

Opgaande beplanting is beperkt tot de omgeving van de voormalige gemeentewerf. Hier is ondermeer een bomenrij van vrij oude robinia aanwezig, vermoedelijk een restant van een voormalige wegbeplanting. Ook elders in dit deelgebied is veel robinia aanwezig en loofhoutsoorten als gewone esdoorn en zomereik. De onderbegroeiing hier is sterk verruimd met soorten als grote brandnetel, reuzenbereklaauw en diverse gecultiveerde soorten. Plaatselijk is een min of meer natuurlijke kruidenvegetatie aanwezig met soorten als judaspenning, stinkende gouwe en look-zonder-look. De opgaande beplanting elders in het gebied is beperkt tot enkele bomen, doorgaans van vrij jonge leeftijd.

Tijdens het veldbezoek zijn geen beschermde plantensoorten aangetroffen, het tijdstip van het veldbezoek (vroeg voorjaar) was echter ook niet optimaal om deze soorten waar te nemen. In de omgeving van de voormalige gemeentewerf kunnen kleine aantallen van de licht beschermde brede wespenorchis voorkomen (tabel 1-soort). Gelet op de aanwezige terreintypen is het niet

waarschijnlijk dat binnen het projectgebied strikt beschermde plantensoorten voorkomen.

2.3 Vogels

Tijdens het veldbezoek zijn in het gebied algemene broedvogelsoorten als ekster, tijtjaf, pimpelmees, merel en huismus waargenomen. Er zijn, met uitzondering van de huismus, geen verblijfplaatsen (nesten of holten) aangetroffen van vogelsoorten die jaarrond van deze verblijfplaatsen gebruik maken (zgn. 'jaarrondsoorten'). Het gaat met name om soorten als roofvogels en uilen. Voor deze soorten is het plangebied ongeschikt door een combinatie van ligging in een sterk verstedelijkte omgeving en de beperkte omvang van leefgebied. Wel zijn rond de Ambachtsschool en een woning aan de Boddenkampstraat zingende huismussen waargenomen, een indicatie dat deze soort hier ook nestelt. Deze gebouwen, alsook enkele panden met dakpannen aan de Hengelsestraat zijn potentieel geschikt voor ondermeer gierzwaluw, die evenals de huismus een strikte bescherming geniet. Door een omwonende wordt de aanwezigheid van groene specht en kleine bonte specht gemeld.

2.4 Vleermuizen en overige zoogdieren

In en rond het plangebied kunnen een aantal strikt beschermde vleermuissoorten worden verwacht. Door de aanwezigheid van veel straatverlichting en de beperkte aanwezigheid van jachtgebied in de vorm van bosranden, houtwallen en waterelementen, zal het vermoedelijk gaan om kleine aantallen van (vrij) algemene en minder kritische soorten als gewone dwergvleermuis en laatvlieger. Voor boombewonende soorten zijn enkele potentieel geschikte koloniebomen aanwezig. Voor een gebouwbewonende soort als gewone dwergvleermuis zijn binnen het plangebied verschillende potentieel geschikte gebouwen aanwezig. De aanwezigheid van vliegroutes

kan door de aanwezigheid van de opgaande groenelementen op en rond de voormalige gemeentewerf niet op voorhand worden uitgesloten. Uit de omgeving van het plangebied zijn uit eerdere onderzoeken door Eelerwoude waarnemingen van gewone dwergvleermuis en laatvlieger bekend.

Met name de verruigde percelen binnen het plangebied vormen een geschikt leefgebied voor licht beschermde soorten als huisspitsmuis, mol, egel en konijn. Het is waarschijnlijk dat het plangebied onderdeel uitmaakt van het leefgebied van soorten als vos en steenmarter. Het gaat met uitzondering van steenmarter (tabel 2-soort) om licht beschermde soorten. Verblijfplaatsen of sporen van de steenmarter zijn niet vastgesteld, maar kunnen tijdens het veldbezoek gemakkelijk zijn gemist. De aanwezige gebouwen zijn alleen globaal van de buitenzijde geïnspecteerd. Met name de leegstaande panden zijn potentieel zeer geschikt als verblijfplaats voor steenmarters. Door een omwonende is al een aantal keren een marter of bunzing in het gebied waargenomen.

Voor strikt beschermde zoogdieren (uitgezonderd vleermuizen) vormt het plangebied geen geschikt leefgebied.

2.5 Amfibieën

Binnen het plangebied is één ondiepe plas of poel aanwezig, grenzend aan het bosgebied van de voormalige gemeentewerf. Vermoedelijk valt het waterelement in het zomerhalfjaar geheel droog. Het element kan een functie hebben als voortplantingsbiotoop voor algemene amfibieënsoorten als bruine kikker en gewone pad (beiden tabel 1-soorten). Het waterelement vormt een potentieel geschikt overwinteringsbiotoop voor deze soorten.

Strikt beschermde soorten als kamsalamander en poelkikker worden hier niet verwacht. Het braakliggende en zandige terrein is potentieel geschikt voor de rugstreeppad (tabel 2). Van deze soort zijn echter al enkele tientallen jaren geen waarnemingen meer bekend in en rond Enschede. Aanwezigheid van deze soort wordt daarom niet waarschijnlijk geacht.

2.6 Overige beschermde soorten

De overige in de Flora en faunawet opgenomen soorten zijn dusdanig zeldzaam en grotendeels gebonden aan specifieke biotopen als heide, hoogveen, laagveen en beken, dat het niet waarschijnlijk is dat de projectlocatie voor deze soorten een functie vervult.

3.

EFFECTENBEOORDELING, CONCLUSIES EN ADVIES**3.1 Vooral algemene en licht beschermde soorten in het plangebied aanwezig**

Geconcludeerd wordt dat het projectgebied een geschikt leefgebied vormt voor een beperkt aantal beschermde soorten. Het gaat vooral om algemene en licht beschermde soorten, vogel- en zoogdiersoorten. Met de sloop en kap gaat voor deze soorten weliswaar leefgebied verloren, maar van negatieve effecten op populaties is geen sprake. Wel kunnen op individueel niveau negatieve effecten optreden, bijvoorbeeld door verlies van leefgebied. Met de invulling van de nieuwe bestemmingen ontstaat echter ook weer nieuw leefgebied, bijvoorbeeld door de aanleg van nieuwe groenelementen en nieuwbouw.

Licht beschermde soorten zijn niet ontheffingsplichtig

De ontwikkeling van de nieuwe functies en bestemmingen zal leiden tot een (tijdelijke) verstoring en vernieling van geschikt leefgebied van een aantal algemeen voorkomende, licht beschermde soorten (tabel 1-soorten). Deze licht beschermde soorten behoren tot de categorie 'niet ontheffingsplichtig bij ruimtelijke ingrepen'. Wel geldt ook voor deze soorten de algemene zorgplicht. Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is voor deze soorten niet aan de orde.

Bij vogels met name broedlocaties beschermd

Voor alle beschermde, inheemse (ook de algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt vanuit de Flora- en faunawet een verbod op handelingen die nesten of eieren beschadigen of verstoren. Ook handelingen die een vaste rust- of verblijfplaats van beschermde vogels verstoren zijn niet toegestaan. In de praktijk betekent dit dat versturende werkzaamheden alleen buiten het broedseizoen¹ uitgevoerd mogen worden. In verband met de aanwezigheid van de huismus en de mogelijke aanwezigheid van gierzwaluw is nader

onderzoek noodzakelijk. Vervolgens zal duidelijk worden of een ontheffing nodig is.

In de sinds augustus 2009 geldende 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten' zijn in bijlage 5 van deze lijst een aantal vogelsoorten opgenomen die ook binnen het plangebied Boddenkamp zijn aangetroffen. Het gaat om een groep van

¹ In het kader van de Flora- en faunawet wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval verstoord wordt, ongeacht de datum. Globaal gaat het echter om de periode van 15 maart tot 15 juli.

Foto's 5 en 6. Overzicht van enkele te slopen gebouwen langs de Boddenkampstraat en Joan Coststraat (situatie april 2010).

broedvogelsoorten die vaak terugkeert naar de plaats waar ze hebben gebroed, maar die over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats door bijvoorbeeld ruimtelijke ontwikkelingen verloren is gegaan, uit te wijken naar andere locaties in de omgeving. In deze situatie gaat het ondermeer om pimpelmees en ekster. Gelet op de beperkte omvang van de projectlocatie en het zeer beperkte aanbod aan geschikte nestlocaties voor deze soorten binnen het projectgebied, gaat het om slechts enkele broedparen van genoemde, algemeen voorkomende soorten. Compenserende maatregelen of het aanvragen van een ontheffing, omdat een negatief effect wordt verwacht op de lokale of regionale populatie van de soort, is dan ook niet aan de orde. Daarbij komt dat na planrealisatie (op termijn) ook weer nieuw leefgebied voor deze en andere vogelsoorten zal ontstaan.

3.2 Nader onderzoek noodzakelijk naar vleermuizen, steenmarter, huismus en gierzwaluw

Met de sloop van gebouwen langs de Joan Coststraat, Boddenkampstraat en Hengelosestraat kunnen verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuissoorten als gewone dwergvleermuis en laatvlieger verloren gaan. Met name de nu leegstaande panden vormen een potentieel geschikte verblijfplaats voor de steenmarter. De (nu nog bewoonde) woning aan de Boddenkampstraat (foto 4), de Ambachtsschool (foto 2) en de woning op de hoek van de Boddenkampstraat / Hengelosestraat zijn door de aanwezigheid van een pannendak potentieel geschikt voor broedvogels als huismus en gierzwaluw.

Nader onderzoek moet uitwijzen of deze panden een functie hebben als verblijfplaats voor deze (strik) beschermde soorten. Noodzakelijk is het ook om de opgaande beplanting op en rond de voormalige gemeentewerf te onderzoeken. Deze deellocatie vormt nu één van de weinige groene gebieden in het centrum van de stad en kan daardoor een belangrijk onderdeel uitmaken van het foerageergebied van met name vleermuizen, hoewel de oppervlakte en

omvang van het terrein beperkt is. De lijnvormige beplantingen kunnen een functie hebben als vliegroute voor vleermuizen van en naar hun foerageergebieden en verblijfplaatsen in de omgeving. Aandacht dient ook te worden besteed aan de mogelijke aanwezigheid van eekhoorn.

Het nadere onderzoek naar vleermuizen dient te worden uitgevoerd volgens het landelijk geldende onderzoeksprotocol, zoals vastgesteld door de Gegevens Autoriteit Natuur (GAN), het Netwerk Groene Bureaus (NGB) en de Zoogdiervereniging in maart 2010. Voor de overige soorten gelden in principe nog geen vastgestelde onderzoeksprotocollen. Geadviseerd wordt om de te slopen gebouwen aan de binnenzijde visueel te inspecteren op aanwezigheid van steenmarters aan de hand van sporen-onderzoek.

3.3 Afbakening

De initiatiefnemer of opdrachtgever is verantwoordelijk voor het gebruik van de rapportage. Eelerwoude aanvaardt geen aansprakelijkheid voor de inhoud, interpretaties of conclusies indien gebruik wordt gemaakt van deelaspecten of gedeelten van deze rapportage zonder verwijzing naar de volledige rapportage. Bovendien aanvaardt Eelerwoude geen aansprakelijkheid voor kosten en vertraging die optreden door het voorkomen van beschermde flora en fauna en de gevolgen die de wet daaraan stelt.

Tot slot wordt opgemerkt dat veranderingen in de situatie binnen het plangebied of in de planvorming kunnen leiden tot andere inzichten en daarmee tot wijziging van deze conclusies. Ook is het mogelijk dat zich gedurende het planproces of tijdens de uitvoering nieuwe soorten in het gebied vestigen.

LITERATUUR

Bode, A.D., Dijkstra, A.J., Hoekstra, B; Hoeve, R., Zollinger, R., Bureau Natuurbalans/Limes Divergens, 1999. *De zoogdieren van Overijssel. Voorkomen, verspreiding en ecologie van de in het wild levende zoogdieren*. Waanders Uitgevers, Zwolle.

Koninklijke Vermande, 1999-2006, *Planten en dieren, Flora- en faunawet, band 1, 2, 3 en 4*, SDU Uitgeverij, Den Haag

Limpens, H. K, Mosterd & W. Bongers, 1997. *Atlas van de Nederlandse vleermuizen, onderzoek naar verspreiding en ecologie*, KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2004, *501 Algemene Maatregel van Bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen*, Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden.

BIJLAGE 1. FLORA- EN FAUNAWET

Inleiding

Per 1 april 2002 is de Flora- en faunawet in werking getreden. In deze wet, gepubliceerd op 14 juli 1998 in het Staatsblad 402, is de soortbescherming geregeld van in Nederland inheemse in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. De wet sluit aan op de Europese natuurregeling (Natura 2000). De wet is in plaats gekomen voor de Jachtwet, de Vogelwet 1936, de soortenparagraaf uit de Natuurbeschermingswet, de Wet bedreigde uitheemse dier- en plantensoorten en de soortbeschermingscomponent uit de Europese Habitatrichtlijn en de Europese Vogelrichtlijn. Deze Europese soortenbescherming heeft met de Flora- en faunawet dus een Nederlandse vertaling gekregen.

Zorgplicht

De Flora- en faunawet gaat over de bescherming van ongeveer 500 planten- en diersoorten, van de 36.000 soorten die in Nederland voorkomen. Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade mag worden gedaan, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het 'nee, tenzij-principe'). Centraal staat hierbij de zorgplicht, wat inhoudt dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende dieren en planten en hun leefomgeving. De wet erkent hierbij de intrinsieke waarde van de in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. Alle soorten hebben een eigen rol in het ecosysteem en dragen bij aan de biodiversiteit. Dat betekent dat voor de wet alle dieren en planten van onvervangbare waarde zijn en dat daar dus zorgvuldig mee omgegaan moet worden. Het gevolg is onder andere, dat iedereen die redelijkerwijs weet of kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor beschermde dier- of plantensoorten worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten, dan wel naar redelijkheid alle maatregelen te nemen om die gevolgen te voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.

Beschermde soorten

Via de Flora- en faunawet worden de volgende planten- en diersoorten beschermd:

- ruim 100 inheemse plantensoorten die van nature in Nederland in het wild voorkomen;
- alle soorten vogels die van nature op het grondgebied van de lidstaten van de EU in het wild voorkomen;
- alle zoogdieren die van nature in Nederland in het wild voorkomen, met uitzondering van bruine rat, zwarte rat en huismuis;
- alle amfibieën en reptielen die van nature in Nederland in het wild voorkomen;
- vissen, en schaal- en schelpdieren voor zover ze niet onder de Visserijwet vallen;
- bepaalde soorten insecten (bijvoorbeeld vlinders, libellen en mieren);

Als beschermde inheemse soort kunnen door middel van algemene maatregel van bestuur worden aangewezen. Het gaat om soorten die van nature in Nederland voorkomen en: die in hun voortbestaan bedreigd of gevaar lopen in hun voortbestaan bedreigd worden; mogelijk in hun voortbestaan bedreigd worden door overmatige benutting en die uit Nederland zijn verdwenen, maar waarvan de kans op terugkeer reëel is.

Verbodsbepalingen

Om de instandhouding van de wettelijk beschermde soorten te waarborgen, moeten negatieve effecten op die instandhouding voorkomen worden. Welke negatieve effecten dat precies zijn, kan niet in een lijst opgesomd worden. Dat is afhankelijk van soort, locatie en aard van de ingreep. Om die bescherming toch enigszins concreet te maken, zijn een aantal voor planten en dieren schadelijke handelingen als verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet opgenomen. De belangrijkste artikelen zijn:

- Artikel 8: het is verboden beschermde planten te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
- Artikel 9: het is verboden beschermde dieren te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
- Artikel 10: het is verboden beschermde dieren opzettelijk te verontrusten.
- Artikel 11: het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde dieren te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
- Artikel 12: het is verboden eieren van beschermde dieren te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Ontheffing

Bij werkzaamheden waarbij een schadelijk effect optreedt voor beschermde soorten, is een ontheffing of vrijstelling nodig op de in de wet gestelde verbodsbepalingen (artikel 8 tot en met 18). In artikel 75 van de Flora- en faunawet wordt de mogelijkheid geboden om ontheffing aan te vragen op de verbodsbepalingen. De bevoegdheid om een ontheffing te verlenen in het kader van artikel 75 van de Flora- en faunawet ligt bij de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Een aanvraag tot ontheffing kan worden ingediend bij Dienst Regelingen van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.

Bij de ontheffingverlening gelden, afhankelijk van de status van de soort, verschillende voorwaarden waaraan voldoen moet worden. Onderscheid wordt gemaakt in een lichte toets en een uitgebreide toets.

De **lichte toets** geldt voor algemene soorten en overige soorten (categorie 1 en 2; zie vrijstelling). De lichte toets houdt in dat de werkzaamheden het voortbestaan van de soort niet in gevaar mogen brengen (doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding).

De **uitgebreide toets** geldt voor soorten die in bijlage IV van de Habitatrichtlijn zijn opgenomen, voor soorten van bijlage 1 AMvB artikel 75 en voor beschermde vogelsoorten (categorie 3; zie vrijstelling). De uitgebreide toets houdt in dat:

- de werkzaamheden het voortbestaan van de soort niet in gevaar mogen brengen (doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding) en
- er geen alternatief is voor de activiteiten en
- er sprake is van groot maatschappelijk belang (zoals volksgezondheid, openbare veiligheid et cetera) en
- de werkzaamheden zodanig worden uitgevoerd dat er sprake is van zorgvuldig handelen.

Vrijstelling

In het *'Besluit houdende wijziging van een aantal algemene maatregelen van bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen'*, ook wel AMvB artikel 75 genoemd, zijn (onder andere) een aantal wijzigingen rondom ontheffingen en vrijstellingen beschreven. In het kort houdt de wijziging in dat niet altijd meer een ontheffing noodzakelijk is. De vrijstellingsregeling bevat vrijstellingen voor activiteiten die vallen onder:

- bestendig beheer en onderhoud (ook in landbouw en bosbouw),
- bestendig gebruik en
- ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen. Hierbij is onderscheid gemaakt in drie categorieën, waarin soorten zijn ingedeeld op basis van zeldzaamheid en kwetsbaarheid.

Tabel 1 – Algemene soorten

Voor deze soorten geldt de lichtste vorm van bescherming. Als de werkzaamheden of activiteiten vallen onder de hierboven beschreven activiteiten, dan geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen van Artikel 8 tot en met 12 van de Flora- en faunawet. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de lichte toets. Uiteraard geldt wel de algemene zorgplicht.

Tabel 2 – Overige soorten

Deze soorten genieten een zwaardere bescherming. Er geldt alleen een vrijstelling als sprake is van werkzaamheden of activiteiten zoals hierboven beschreven én indien gehandeld wordt volgens een, door de Minister van LNV, goedgekeurde gedragscode. Indien niet gewerkt wordt volgens een gedragscode, kan het aanvragen van een ontheffing noodzakelijk zijn. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de lichte toets, waarbij wordt gekeken naar de gunstige staat van instandhouding.

Tabel 3 – Soorten, genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in bijlage 1 AMvB artikel 75

Deze soorten genieten de zwaarste bescherming. Ook al is sprake van werkzaamheden zoals hierboven beschreven, dan hangt het van de precieze aard van de werkzaamheden en van de betrokken soort(en) af of een vrijstelling met gedragscode geldt, of een ontheffing noodzakelijk is. Voor de soorten die zijn genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn wordt geen ontheffing verleend bij ruimtelijke ontwikkelingen. Voor de soorten van bijlage 1 geldt dat bij ruimtelijke ontwikkeling en inrichting voor versterking altijd een ontheffing moet worden aangevraagd. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de uitgebreide toets.

Vogels

Vogelsoorten zijn niet opgenomen in de hierboven genoemde categorieën. Voor versterking van vogels en vogelnesten wordt geen ontheffing verleend voor ruimtelijke inrichting of ontwikkeling en niet voor dwingende redenen van openbaar belang. Voor vogels geldt dat u alleen ontheffing kunt krijgen op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn. Dat zijn: bescherming van flora en fauna, veiligheid van het luchtverkeer, volksgezondheid of openbare veiligheid. Van een (beperkt) aantal vogels is de nestplaats jaarrond beschermd.

De nesten van 'categorie 5-soorten' zijn alleen jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen. Voor de overige vogelsoorten geldt dat verstoring van broedende exemplaren is verboden. Buiten het broedseizoen mogen de nestplaatsen, zonder ontheffing, worden verstoord. Daarbij geldt geen standaardperiode voor het broedseizoen. Van belang is of een broedgeval verstoord wordt, ongeacht de datum. De meeste vogels broeden tussen medio maart en medio juli.

Mitigatie

Negatieve effecten en daarmee een ontheffingsaanvraag kunnen worden voorkomen door vooraf gaand aan het project mitigerende (= verzachtende) maatregelen op te stellen en uit te voeren. Het gaat dan om het behoud van de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van de soor

